

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravišтво (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznauila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2. uri popoldne.

Štev. 74.

V Ljubljani, v četrtek 2. aprila 1885.

Letnik XIII.

Vabilo na naročbo.

„SLOVENEČ“,

edini slovenski konservativni dnevnik,

nastopil je s 1. apr. drugo četrtletje XIII. leta svojega obstanka. Ob tej priliki vabimo najvljudneje vse prijatelje našega lista, da bi se kolikor toliko podvizali z dopošiljatvijo naročnine, katerim je taista že potekla, kakor tudi z razširjanjem našega lista. Vsak dosedanji naročnik pa list najbolje razširja, ako sklence prej ne mirovati, da mu jednega naročnika pridobi.

„Slovenec“ veljá za Ljubljano ne da bi se na dom pošiljal:

Za celo leto	13 gl. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računi 10 kr. več na mesec.

Po pošti prejeman veljá:

Za celo leto predplačan	15 gl. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Opravišтво „Slovenca“.

O modérni šoli.

III.

„Duhovščina ni zmožna za šole, še manj pa za nadzorstvo,“ to je že premlačena fraza. Kdor govori tako, iz onega govori nevednost ali pa sovraštvo.

Da bi duhovnik ne bil sposoben? Izvršil je on tiste študije, ktere mora zvršiti vsak višji državni uradnik. Zakaj bi moral tedaj stati za svojimi tovariši? Posvetil se je duhovski bogoslovni vedi! Ali ga te znabiti odtujijo šoli? Nikakor ne! Še bolj ga jej približajo. On se pripravlja na cerkvene govore, prebira dobre kateheze in razne druge izgojevalne spise; namen vsega njegovega delovanja je: poučevati, prepričevati. V svoji službi tudi pozna človeka z dobrimi in slabimi lastnostmi ko malokdo;

dušeslovja si je tudi pridobil lahko dosti, da uči mladino. Prav lahko trdimo: Duhovščini se ni treba sramovati izvrstnih šolskih moči, ki jih šteje v svoji sredi. Ona lahko pokaže na vsepe šolskega delovanja, ki gotovo niso pred svetom manjši, kakor odgojitelji drugih stanov. Zakaj pošiljajo celo liberalni očetje v Belgiji, na Francoskem in drugej svoje otroke v samostanske šole? Zakaj zaupa celo lahkoživi mestjan svojo deco najraje redovnim šolam? „Kölner Volks-Zeitung“ je imela 19. sept. 1878 dopis z Dunaja: „O ljudskih šolah bi omenil, da se samostanske šole vedno bolj obiskujejo, ker se vedno bolj kažejo slabi vspehi nove državne šole“. In na to omeni: „Ponujajo jim toliko otrok, da jih ne morejo sprejemati; in ti otroci so iz najboljših hiš. Celó liberalni velikaši pošiljajo deklice v samostanske šole, ker se ondi veliko več stori za pouk in vzgojo, kot na državni šoli.“ Ako kdo išče, najde taci dokazov dovolj.

Komu niso znane svetoslavne šole Jezuitov in Benediktinov? Priznanje jim je izrekel zopet pred nekterimi leti naš presvitli cesar. 12. avg. 1881 je prišel v jezuitsko odgojevališče v Feldkirchn-u. Zasluzeni rektor P. Löffler je pozdravil cesarja in priporočil kolegij najvišjemu varstvu. „Varstvo ste imeli vedno, je odgovoril cesar, in ga boste imeli tudi v prihodnje. Jezuitska odgojevališča so še vedno izgledna.“ Tako priznanje o duhovskih šolah je izrekel presvitli cesar večkrat tudi o drugih prilikah. Kje je tedaj nesposobnost. Mnogokrat pač na oni strani, od ktere pride očitjanje.

Celó liberalna država je posredno priznala, da duhovščina deluje v šolah z izvrstnim vspehom. Ustanovila je državne šole. Ali ker nikdo ni hotel pošiljati vanje svojih otrok, glej n. pr. na Francoskem, v Belgijo, jej ni ostalo drugega kakor: zaprla je postavno duhovske učilnice. Le tako se je mogla znebiti nevarnega tekmeča.

Pred kratkim je bila šola še naprava cerkve. Nadzorovali so jo duhovniki, navadno župniki, vsak v svoji fari. Tedaj je šola gledala bolj na resne vsepe, kot pa le na zunanji blišč, ki razsvetljuje današnjo šolo. Da ni bila mladina divja kakor danes,

komu se je treba zahvaliti, ali neduhovnemu nadzorstvu?

In vendar se je klicalo, ko se je pričela nova „éra“: „Proč z duhovskim nadzorstvom; duhovščina ni več za naše razsvitljene čase!“ Ali duhovščina si lahko mirno odgovarja: „Jaz sama se nisem spremenila, ostanem taka kot sem bila, ali šola je drugačna.“ Liberalni možje so jo prestvarili tako, da duhovnik nima v njej skoro nobenega prostora več; o nadzorstvu še govoriti ni.

Tako so izrinili duhovnika iz šole. In potem? Kar h krati je začel klicati ves liberalni svet: „Vidite jih duhovnike, sovražni so šoli, nazadnjaki so.“

Veliko so morali pretrpeti duhovniki; s pismom in govorom so jih obirali. Niti katoliški duhovnik, niti protestantski pastor nista bila varna pred temi napadi. „Glejte jih gosence, ki razjedajo mladim drevescom moderne šole srčna peresca“, je klical prijatelj nove šole. Nesrečne so imenovali one učitelje, ki so pod duhovnim nadzorstvom morali stokati; posebno če so bili „svobodomiselni“; celó zaničevali so tiste, ki niso hotli biti neotesanci in so z duhovnikom v prijaznosti živeli.

Zares, ako človek bere take „tirade“ in ne vé, kako in kaj je resnica, bi pač mislil: to ti je moralo biti tiranstvo, ki je potlačilo vsako prsto gibanje. Ali vsak trezno misleč poštenjak sprevidi, koliko je verjeti besedam, ki izvirajo iz sovraštva do cerkve in njegovih služabnikov.

Kako pa, ali je bilo res potem bolje, ko so odpravili duhovski jarem iz šol? Vsak naj pogleda po svetu, pa naj sodi sam.

Duhoven ne nadzoruje več šole. Kdo pa ji je nadzornik sedaj? Učiteljstvo bi, se vé, rado bilo brez nadzorstva, toraj tudi s svetnim ni bilo zadovoljno. Kaj naj pomeni sicer glas, kterege je izgovorilo 20.000 nemških učiteljev na zboru v Braunschweigu: „Zbor se principijelno izjavi, da se odpravi vsako krajno šolsko nadzorstvo!“ Dovolilo se jim je veliko, zakaj li se še to ne? Vse naprave so pod bližnjim nadzorstvom. Le posebno mora imeti šola krajno nadzorstvo, da ne počenja učitelj v šoli z otroci kar hoče. Starišem, cerkvi in državi je pač kaj na tem

LISTEK.

Aleksander Aleksandrovič Kotljarevskij.

(Dalje.)

Premda Rus z dušo in telom, Slavjan prošinjen prepričanjem o velikem kulturnem poklicu Rusije in Slavjanstva, izdal je Kotljarevskij vendar kot profesor Derptskega vseučilišča dve arheologiški razpravi v nemškem jeziku, namreč: „Eine estnische Gottheit als Gast auf der Insel Rügen“ (Neue dörptische Zeitung 1870) in „Archäologische Späne“ (Verhandlungen der gelehrten Estnischen Gesellschaft zu Dorpat, 1871, Bd. VII., S. 86—92). Ali on se je, se vé da, glavno trudil za rusko naučno knjigo, ter nadaljeval svoje v Moskvi započete radnje. Še v sednici Moskovskega arheologiškega občestva 14. decembra 1867. l. je bil prebral Kotljarevskij odlomek večega dela: „O pogrebalnih obrjadah u slavjanskih narodov“. Sledečega leta izide v Moskvi celo delo pod naslovom: „O pogrebalnih običajih jazičeskijh (poganskih) Slavjan“ ter ga pisatelj posveti slavnemu ruskemu arheologu, grofu A. S.

Uvarovu. Nakana je bila učenemu arheologu, kakor sam v predgovoru pravi, zbrati v tej knjigi v eno celino različna in do zdaj porazmetana fakta zadevajoča pogrebnih običajev pri poganskih Slavjanib, preiskovati jih kritično, vstanoviti jim pravi smisel in stopnjo značaja, konečno sestaviti jih, kolikor je bolj mogoče, v organični red sestavnega razlaganja. Radi tega deli svoje preiskovanje na dva glavna dela: v prvem preiskuje kritično izvore, posebno jezik, narodni život, pismene predaje, mogilne spomenike; v drugem razspravlja sestavno in deloma historično o pojmu poganskih Slavjanov o posmrtnem življenju in o pogrebnih običajih njihovih. Kot razjasnjenje pismenih izveštajev dodaje na kraju dela lep prilog iz arabskih piscev pred XI. vekom o Slovenih in Rusih. Preden sam Kotljarevskij priznava, da je preiskovanje njegovo o tem delu slavenske arheologije nepopolno; da ono „ne boljeje kak korekturnije listi odnoj glavi iz nauki slavjanskoj bitovoj drevnosti“; vendar se je kritika o tem delu očitvala prav pohvalno; da pač po njenem mnenju se ne morejo samo Rusi ž njim ponositi, ampak tudi strane literature nimajo mu vrstnika.

V Derptu je izdeloval Kotljarevskij svoje drugo

veliko delo, kteremu so bile predmet starine in historija baltijskih Slavjanov. Kakor se iz glavnega naslova druge knjige: „Materjali dlja slavjanskoj istorii i drevnosti“ vidi, bil je on zamislil sestaviti počasi občno slavjansko arheologijo, ktero je začel s preiskovanjem o skrajnih severo-zapadnih slavjanskih plemenih. Glavni predmet tega preiskovanja je pravni život teh plemen. Zatoraj razspravlja v delu: „Drevnosti juridičeskago bita baltijskih Slavjan“ (Praga 1874) o zemlji, narodu, pravu, običajih, zakonih, vlasti, obiteljskem životu, lastništvu, ugovorih in obvezah, toraj o vseh domačih in javnih odnošajih imenovanih Slavjanov. Za uzor so bile Kotljarevskemu, kakor sam v predgovoru omenja, Grimmove pravne starožitnosti, ktere smatra on „obrazcem antikvarno-juridičnega rada, kterege ni do zdaj nobeden nadkrilil“. V prvo knjigo „Materijalov“ je uvrstil Kotljarevskij „Skazanija ob Ottone Bambergskom v otnošenii slavjanskoj istorii i drevnosti“ (Praga 1874), iz kterih izvodi dokaže za notranji život in za odnošaje slavjanskega Pomorja. Ta knjiga je posvečena O. M. Bodjanskemu, Kotljarevskemu „prvemu učitelju v Slavjanovjedeni“. (O teh dveh delih je progovoril dr. J. Hanel v

ležeče. Ali nemški učitelji hočejo: župnik in župan in noben drug človek iz enega kraja nima nič govoriti v šoli. To je pač korak od navadnega liberalizma k radikalizmu!

Pa k reči! Kdo tedaj nadomestuje prejšnjo duhovno nadzorstvo? Po mestih že še saj olikani in izšolani, a po deželi posestniki, mlinarji, mesarji itd.

Kaj ne, ti so bolj sposobni voditi šolo in jo nadzorovati, kot duhovni? Dosegli, se vé, da so toliko, da posvetni nadzorniki ne gledajo toliko na versko stran, kar je liberalnim učiteljem prav ljubo. Tožijo pa po pravici, „da mnogi sedanjih nadzornikov nima nobenega razuma za šolo“, kakor piše nek liberalni učiteljski list.

Kako pa z učiteljem? Ali se mu pod posvetnim nadzorstvom godi bolje? Odgovarjamo le kratko z besedami Badenskega šolskega lista: „Marsikdo lahko reče: učitelj naj spolni svojo dolžnost, potem je on gospod v šoli in oblast ga bode varovala zbadanja in očitanja, lahko bode imel mirno vest. Ali tako se ne godi več danes, toraj tudi ne v našem stanu. Kaže se v življenju, da ravno tiste najbolj napadajo in sumničijo, ki hodijo po poti dolžnosti in čednosti, ter ne gledajo, kaj bode svet rekel. Najzvestejši in najznačajnejši učitelji so velikokrat usmiljenja vredni, krajni predstojniki jih zbadajo in jim očitajo. Pa, ali se more tudi drugače zgoditi? Ker nimajo pravega razuma za stvar in so velikokrat prevzetni, hočejo slabosti svoje nadomesti s tem, da gledajo prav strogo na postavo; zahtevajo strogo, kaj se mora napraviti za šolo, silijo na to, da se šolske zamude kupujejo, se vé, da se tako mora začeti prepir. In kdo je potem kriv? Višji šolski oblasti se pové: Kriv je učitelj.“ Tako liberalni šolski list. Pa naj si blagovoljni čitatelj sam izpelje misel, že te besede dovolj jasno pričajo, kako dobro se mora pač goditi učitelju pod nadzorstvom neduhovnikov!

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. aprila.

Notranje dežele.

Nikakor ni dobro, če človek samega sebe slepi, še manj pa kaj takega političnim strankam ugaja. Taka je tudi z našimi *levičarji*. Preden so se razšli na velikonočne počitnice, zbrali so se na razhodnjo v „Grand hôtelu“ na čašo dobrega vina in tedaj je Suess vstal in se zahvalil načelnstvu za izgledno voditeljstvo stranke. Desnica ali tako zvan „železen obroč“ je razbit, levica pa krepka, kakor še nikdar poprej. Za Suessom dvignil se je Plener, ter je nazdravljaj slogi, ktera med levicariji vlada in ima vsled nje levica v družbi Zallingerja in pa Corinija še celó večino. Zarad tega je pa potrebno, da se opusté vsakojake posebnosti, ter mora stranka povsem edina biti. Enako je napiljal tudi dr. Herbst na edinost vseh Nemcev po Avstriji in je pristavil željo, da naj bi se ne cepili v stranke. Tudi je levica do dobrega prepričana, da mora v bodočem državnem zboru večino, s to pa vlado v svoje roke dobiti. Da bode prej ko ne ravno narobe, je tudi mogoče, in sicer še prav gotovo, toda kaj se hoče? Prijetno je živeti v sladkih nadah, če tudi človek družega nima od njih, kakor zračne gradove in tiste pa že smemo levicarjem privoščiti.

V spomin svojega bivanja na *Črntgori* prešla sta cesarjevič Rudolf in Stefanija krasna darila. Stefaniji poklonila je kneginja Milena črnogorsko narodno nošo, katero ste bogato z zlatom in srebrom vezljali princesinji Stana in Milica. Rudolf je dobil pa tista dva srebrna krožnika, na katerih so mu na Črnogoro prišedšemu kruha in soli ponudili.

Čudno se bo temu in onemu pazljivemu čitatelju zdelo *veliko število nesreč*, ki so se v najnovejšem času po jamah, kjer se premog koplje, godile. Pri vseh je bil eden in tisti vzrok, ki je toliko delavcem smrt, grozno smrt v ognju ali pa v podsutji naklonil — malomarnost in pa nebhogljivost gledé postopanja z lučjo in ognjem oziroma razstreljevanjem. Po premogovih jamah nabirajo se neke vrste plinovi, ki imajo lastnost, da se vžgó, ako s golo lučjo v dotiko pridejo, ter s silnim treskom strelu podobnim vse pobijejo, kar jim živega v podrožje pride in vse razsujejo, kar se sploh dá razsuti. Da se take nesreče rudarji kolikor toliko obvarujejo, jim kazenska postava oestro prepoveduje z golo lučjo po jamah hoditi, ter ondi skale razstreljavati, kjer se je treskalnih plinov nadjati. Rudarji se pa tu pa tam niso dosti za tako prepoved zmenili in so žalibog tisto svojo malomarnost z življenjem plačati morali. Ni ga opuščenja ali preziranja teh ali onih predpisov, da bi mu kazen tako hitro za petami sledila, kakor se to ravno pri vžiganji treskalnega plina (Schlagendes Wetter) godi. V tistem trenutku, ko malomarnež dotični predpis z golo lučjo ne okoli stikati, v nemar pusti, zadene ga že strašna kazen in umreti mora, ko se najmanj smrti nadja. Žalostno je, da tukaj niti gosposka ne more kaj več storiti, kakor izdati omenjeno postavo; kajti prestopnika kaznovati ni nikdar mogoče, ker ga natora sama z grozno smrtjo kaznuje.

V *Pragi* se je začela porotna obravnava proti bivšemu „bankirju“ Bileku, lastniku banke „Fortuna“ in njegovim pomagačem zarad hudodelstva goljufije. Bilek je izučen ključavničar, pa se mu je zdelo, da bi se z banko več prisluziti dalo, kakor pa s pilo in kladvom in — postal je „bankir“ brez denarja, brez družega premoženja. Da bi si do poslednjega pomagal, najel si je cel regiment agentov, ki so po deželi posebno rokodelce in druge sleparili za denar, ter so jim za prave srečke ničvredne „Lieferscheine“ prodajali. Najlepše je bilo pa to, da niti jeden izmed vseh tistih, ki so kupovali srečke, ni vedel, koliko število ali serijo ima njegova srečka. Jezike so tisti agentje pa jako dobro namazane imeli, in so ljudem vsakojake basni pravili, le da so jih laglje goljufali. Navadno je bilo najbolj vablivo zaupno razodjenje, da sedaj presvitli cesar in cesarjevič Rudolf sama igrata, se toraj na nikak način ni bati in to še tem manj, ker je Rudolf sam porok za lepe in gotove dobitke. Tako so silno veliko ljudi za večje in manjše svote opeharili, niti jeden izmed vseh ne bode ne srečke videl, ki jo je kupil in ne krajarja povrnjenega dobil, ki ga je goljufnemu agentu, oziroma njegovemu načelniku Bileku dal. Silno previdenemu je dandanes treba biti pri kupovanji sreček in zato smo na ta slučaj opozorili.

Oboroženi mir, ki nad staro Evropo svoja krila razprostira, pokazal se nam je od neke posebne strani, ki dokaj jasno kaže, koliko da je Evropi, sploh pa Nemcem in Lahom na ohranjenji miru ležeče. Tako so navdušeni zanj, da so si celó načrte nekterih trdnjav na laških Tirolih pridobili, kamor ga zapreti mislijo — da jim ne uide — mir namreč ali kali? Govori se namreč, da je stotnik Potier dotične načrte laški vladi izdal; če je res, ne vemo, toliko pa vemo, koliko bi bila potem laška tolikrat pridušana prijaznost vredna, ako sedaj, ko se v parlamentu in na borsih, v sobi in na trgu ne sliši družega, kakor povdarjanje potrebe za

ohranjenje miru in pa trdnega prijateljstva, katero Avstrijo, Nemčijo in Rusijo véže, pri katerih se Italija za peto kolo vrti. Kaj bi imelo vse besedovanje pomena, če se Laški ta, nekda j ako malo častna lastnost ovaduštva dokaže? Nič, tudi za piškav oreh ne, ker bi se mu že od daleč videlo, da je hlimba in sleparstvo, katero na družega ne čaka, kakor na priložnost, da se mladi Italiji zopet kako leto 1859 in 1866 ponudi, kjer bi si prav brez truda in po ceni, tako rekoč za nagrado, da je bila vdarce zmagoslovne avstrijske armade tako voljno prenašala, Trst in Trident dobila. Predpogoji za to so tukaj, se vé da, če je resnično, kar se o izdajstvu dotičnih načrtov piše.

Nemški časniki se mnogo pečajo z avstrijsko *budgetno debato*, katero je državni zbor srečno dokončal. Kaj bi se tudi ne pečali, ki imajo toliko in takošnih prijateljev pri nas, da bi s povzdignjenimi rokami Boga zahvalili, če bi v Nemškem državnem zboru kaj prida takih imeli. Toda, kakor se jim naši veliko-nemci vsilujejo, jih vendar na Pruskem ne marajo, vsaj na videz ne in jih jako radi po umazanih prstih okrešajo. Tudi ocena nemškoliberalne leveice v naši poslaniški zbornici, ni nič kaj prida za-nje. Čujmo, kaj piše Bismarkov list „Nordd. Allg. Ztg.“: „Ni še dolgo, kar so v avstrijski poslaniški zbornici dognali budgetno debato in se je finančna postava za leto 1885 v tretjem branji sprejela. Levičarji so, se vé da, nasprotno glasovali, ker je nedovolitev budgeta brez dvombe najbolj bistvena lastnost tiste „državne“ stranke, kateri se še vedno sanja, da je le ona edina vladanja zmožna, drug pa nihče ne.“ To pač niso besede, ki bi jih človek o svojem prijatelju govoril ali pa le tudi dopuščal, da bi jih v njegovi navzočnosti drugi govorili. Pa tudi v prvi ni, da so severni Nemci svoje južne brate na Dunaji in v Gradci in pa v českem Liberci na ta način po prstih okresali, kaj pa da — brezvsepešno. Liberalni Nemci po Avstriji in pa židje imajo skupno to lastnost, da če ga devetkrat pri vratih pod kap postavimo, se bode desetič pri oknu vrnil. Kolikokrat jim je Bismark sam, ki ravno danes svojo 70letnico obhaja, v obraz povedal, da ne mara za-nje, toda vse je bob v steno. Oni hočejo po sili bolj Bismarkovi biti, nego je Bismark sam in od tega bi jih celó leskovo olje ne ozdravilo.

Vnanje države.

Laški velikošolci napravili so po celi deželi velikansk upor. Povod bila je prava malenkost, izid je pa tak, da so vse univerze od Padove pa do Neapolja zaprte in se je v resnici bati kakih večjih neredov, ker se s kričečimi dijaki bratijo tudi postopači, katerih je pa po Laškem toliko, da so drug drugemu napoti. V Padovi so namreč v neki kavarni profesorja Brunettija prijeli in zaprli, ker je javno čez vlado in čez profsorski kolegij Padovanske univerze zabavljaj. Njegovim dijakom medicincem se je tako postopanje vlade tako silno ostudno zdelo, da so sklenili, ne prej v šolo priti, dokler vlada profesorju Brunettiju ne dá popolnega zadostjenja za sramoto, ki mu jo je napravila. Poleg tega so pa še toliko hrupa in vrišča delali, da je naučni minister Padovansko univerzo zapreti dal. Turinska univerza potegnla se je za čast svoje sestre v Padovi in tudi njo je dal naučni minister zapreti. Sedaj je bil pa ogenj v strehi. Dijaki kakor tudi profesorji vseh univerz popustili so univerzo, ter po ulicah v dolgih in glasnih gručah postopajo iz enega kraja na družega, za njimi pa lačni postopači lazaroni. V Rimu in Neapolji razbili so vrata pri univerzi; v poslednjem mestu moralo je nekaj kompanij vojakov z nasajenim bodalom v naskoku proti razgrajóči druhalu hiteti, da so jo razgnali, sicer bi bila v Neapolji prefekturo raznesla.

Radu jugoslav. akademije znanostij in umetnostij XXXIII. 208.)

Te tri knjige, namreč o pogrebnih običajih in o pravnih odnošajih baltijskih in pomorskih Slavjanov, so najobsežneje radnje našega Kotljarevskega. One so pisatelju pridobile čast doktorja slavjansčine na Petrogradskem vseučilišču l. 1874. Razun tega so te radnje služile za osnovo, na kateri je bil l. 1874 predložen historično-filologičnem fakultetu Kijevskega vseučilišča sv. Vladimira za profesorja slavistike, ter je bil po tem predlogu tudi l. 1875 za takega potrjen. Kotljarevskij je tedaj predaval na Derptskem vseučilišču od l. 1868 do jeseni 1875. V tej dobi je priobčil on razun glavnih omenjenih del več manjih razprav, kakor: „K voprosu ob obratbotke slavjanskoj mitologii“ (Otčet. S. Pb. 1872), „Nekrolog Ivanovu profesorju ruske historije“ (S. Peterb. vjedom. 1869, nr. 103), „Zapozdali listki iz istorii jazika i literaturi“ (Voronež 1871) itd.

Ali vseh onih pet let ni sprovedl Kotljarevskij v Drptu.

Že tukaj mu je bilo zdravje pokvarjeno, ter je moral radi tega večje dele l. 1872—1874 sprovesti v južnem blagem podnebjju. Na potu v Italijo ostal je nekaj časa v Pragi, kjer je izdelal krasen bibliografični pregled: „Uspjehi slavistiki na Rusi v po-

sledni dobe“ (1860—1872), ki je tiskan v čas. čas. muzeja 1874, sv. I.—III. V tem pregledu ni samo prazno naštevanje del, ki spadajo na slavistiko, ampak se ona sostavno razvrstujejo in na kratko ocenjujejo. Pisatelj navaja najpoprej izdanja spomenikov staroslovenske pismenosti; potem spominja na dela, v katerih se jezik obdeluje, prehaja potem na zgodovino literature, na slavensko mitologijo, arheologijo, zgodovinski narodopis, ter zaključuje z deli o zgodovini državni, pravni in cerkveni. Kdorkoli hoče temeljito upoznati znanstveno radnjo na polju slavistike v Rusiji med l. 1860—1872, ne more pogrešati tega preglednega in sostavnega dela. V zlati Pragi je dal Kotljarevskij tiskati tudi navedeni dve knjigi o baltijskih Slavjanah, od katerih je eni napisal predgovor v Rimu. Iz tega se vidi, kako se ni znal Kotljarevskij brzdati v svoji delavnosti niti na potu, ki mu je imel za odmor služiti. Pod blagim modrim nebom klasične Italije, na podrtinah starega Rima mislil je on na svoje baltijske Slavjane. Toliko se je bil vendar ozdravil, da je mogel v jeseni l. 1876 priti v Kijev, a na početku sledečega leta započeti predavanja na Kijevskem vseučilišču s pristopnim čitanjem o historičnem značenju narodne poezije (kasneje tiskano v časopisu „Trud“ 1881 nr. 8). O teh predavanjih piše eden njegovih prija-

teljev sledeče: „V Kijevu je imel on, vdan svojem uku ne samo z umom, ampak tudi s srcem, prvičkrat med svojimi poslušalci rusko omladino, sposobno ne samo razumevati predmet predavanja, ampak ga tudi ljubiti. Učitelj je mogel govoriti od srca k sreč in glas njegov je našel čuvstven odziv v duši poslušalcev . . . S pristopom Aleksandra Aleksandroviča na stolico se začne v Kijevu predavanje in izučevanje nauka o Slavjanstvu tako, kakor to popolnoma odgovarja sredstvom in zahtevam našega časa . . . V drugem polletju 1875/76 je razvil v I. in II. tečaju historično-filozofijski pregled slavjanskih plemen, a zgodovino slavistike v III. in IV. tečaju. V prvem polletju 1876/77 ni predaval radi bolezn; a v drugem je tolmačil zelenogorski in kraljevodvorski rokopis za I. in II. tečaj, v III. in IV. tečaju pa je čital uvod o nauku slovenske arheologije. L. 1877/78 je čital prvo poletje v I. in II. tečaju o slavjanskih narečjih, a v III. in IV. tečaju o slavjanskih starinah in o starih spomenikih ruskega jezika. L. 1878/79 je predaval v prvih dveh tečajih enciklopedijo slavistike, v dveh višjih tečajih pa še zraven nastavka staroruske pismenosti literaturo bolgarsko in hrvatsko-srbsko. L. 1879/80 je predaval v prvih dveh tečajih občno slavistiko, v drugih dveh slovensko arheologijo in slavjanska narečja, a v

Pruse kurja pot spreletava, kedar se na podjarmljene Poljake po svojih iztočnih pokrajinah spominjajo. Sovražijo jih, kakor gada in jim je Bismark v državnem zboru v obraz povedal, da je vse njihovo mišljenje edino le v prevrat obrnjeno, s katerim si mislijo zopet svoje kraljestvo ustanoviti. Da je tako mišljenje na Nemškem v resnici razširjeno in vtemeljeno, priča nam prepoved, ki jo je pruska vlada nedavno izdala. S tisto zabranjuje vsako novo naselovanje Rusov in Poljakov po onih krajih, ker se boji, da bi se na ta način narodnostne razmere preveč na presukale na poljsko korist. Če so katerikoli Slovani stiskani od Nemcev, so to v prvi vrsti Poljaki. Ne le da jih zatirajo v narodnostem oziru skoraj, kakor so zatirali v Egiptu Izraelce, jim tudi dušne podpore ne privoščijo, ker njihovim duhovnikom prepovedujejo službo božjo opravljati, ter jih, če se jim potrebno zdi, celo po ječah vlačijo, vse le iz edinega vzroka, ker so katoliki in Slovani. Toda naj Bismark še tako zatira narodnost Poljakov, zatrl je ne bode, pač pa bo taista tem zavednejša in jačja postajala, čem več jo preganjajo. Saj je znano, da ondi, kjer ni opozicije, ni življenja. Preganjanje je pa opozicija v najvišjem smislu, toraj mora tudi najboljše in najbolj jedrnat narodnost roditi.

Upora po **Albaniji**, posebno okoli Prizrenda, pravijo, da je konec in da je Vasel paša junak, ki je s 50 batalijoni upornike v kozji rog vgnal, Prizrend pa oprostil. Novica nikakor ni posebno verjetna, ker po tistih krajih v vseh treh vilajetih menda Turki nimajo 50 batalijonov na razpolaganje. Pa če bi tudi res bilo, kako dolgo bodo pa Albanci mirovali? Prepričani smo, da, če ne prej, o sv. Jurji se bode prav gotovo zopet kaj slišalo, kedar bode že gora zelena, kajti ona je najboljša prijateljica roparskega Skipetarja, ki ga pred sovražnikom varuje in mu brezplačno pribežališče daje. Kolikorkrat bruhal je po Albaniji upor, tolikokrat so pisali listi, da so mu bili Turki kos, popolnoma zadušiti ga pa nikdar niso mogli in tako bode morda tudi sedaj.

Na **Francoskem** imajo krizo v kabinetu. Opozicija je Tonkin porabila, da je Ferry-ju stol spodnesla. Minister Ferry je namreč zahteval v kamori za 200 milijonov frankov kredita za vojsko s Kitajci. Ker je vihar že nekoliko čutil, je takoj pri svoji zahtevi opomnil, da naj se tisto zahtevanje nikar ne stavi na stališče zaupanja ali nezaupanja do kabineta. Zahteva ta, rekel je Ferry, nikakor ni in ne more biti barometer, po katerem naj bi se politično vreme sodilo. Nasprotniki njegovi so si pa svojo mislili; pripoznali so namreč potrebo kredita, kajti tega sedaj zahteva domovinska čast, toda zahtevali so ob enem, da kabinet odstopi, češ, da ni za to in niso se dosti zmotili ali pa prav nič. Ko je Ferry zahteval imenovanje kreditne komisije, spodbili so mu predlog, s 308 proti 161 glasovom, ter so sprejeli onega iz nasprotne stranke, kakor ga je predlagal Clemenceau, rekoč, da naj se kredit le dovoli, ker ga zahteva domovina, toda ministerstvo mora odstopiti. Ferry je vendar še toliko rahločutja imel, da si tega ni dal dvakrat veleovati, temveč je takoj naznanil odstop kabineta. S tem pa njegovi politični nasprotniki še niso zadovoljni, temveč sta dva najhujih, Laintes in Delafosse, vrh tega še zahtevala, da naj se Ferry-jevo ministerstvo posadi na zatožno klop. Kamora pa te potrebe ni hotla priznati in je Delafossov predlog s 304 proti 160 glasovi zavrgla. Novi kabinet bo menda Freycinet sestavil, v kterega bo najbrž zopet Campeon vstopil.

„Ta-le vojska pripravila bode **kitajsko dinastijo** ob prestol“, rekel je lansko leto francoski prvi minister Ferry kitajskemu zastopniku na Francoskem Li Fong Paoju, ter je še pristavil, da se mu neogibno potrebno zdi taisto raz prestola pahniti. Li Fong Pao je že imel robat odgovor na jeziku,

toda požrl ga je in se je iz Pariza v Berlin odpeljal. Pred odhodom trčita na kolodvoru z vrednikom „Figarovem“ in le-temu se je modri Kitajec pritožil o Ferryjevi brezobzirnosti ter je še pristavil, da bo po njegovih mislih ravno ta-le vojska Francoze stala silno veliko denarja, blaga in ljudi, Ferrija samega pa ministersko stolico. Tako je govoril iz Pariza v Berlin odhajaje mandarin in glejte leto ni še dobro okoli in prerokovanje se je do poslednje pike spolnilo. Francoska je že milijone žrtvovala in pa tisoče vojakov že zgubila, pa dinastija je še vedno na prestolu, Ferry pa ne več minister. Čem dalje se bo ta vojska še vlekla, tem slabše bo to za Francoze, ker jih bode neznansko slabila Nemčiji nasproti. Kitajci se ne bodo, kdo zna kaj pulili za mir, ker na ta način (s cincanjem) mislijo Francoze vgnati, da jih bodo namreč vedno le po malem napadali, jim pa tako velikanske žrtve napravljali. Za Francoze bi bila taka politika res pogubna, Kitajci bi pa spravila iz zadrege. Trem ali štiri sto milijonom prebivalcev se s tako majhnimi oddelki, kakor jih imajo Francozi v Tonkinu, ne pride tako lahko do živega, kakor si je to Ferry domišljeval, če tudi se mora priznati, da imajo gledé vojne spretnosti Francozi veliko prednost pred Kitajci. Skrb za obstanek in skrb za nezavisnost spodbada Kitajce do vstrajnosti in ta bo za Francoze osodopolna postala. Pred Pekingom morda se bodo vdarili do dobrega in ondi se bode določilo, ali bode samostalnega „nebeškega kraljestva“ konec, ali pa bodo Francozi potepeni odšli iz skrajnega iztoka nazaj v Evropo. Če se zgodi prvo, jele bodo druge države kmalo gledati po kitajskih pokrajinah. Rusi bodo segli po Koreji, Japonci po otokih, Francozi bodo pa v „nebeškem kraljestvu“ gospodovali. Če se pa zgodi drugo, potem bo pa na Francoskem nezadovoljnost toliko vzrastla, da ne bo več daleč do — revolucije.

Izvirni dopisi.

Od kranjsko - štajarske meje, 31. maja. Lesu cena pada, tako nam poročajo savinski plavci, ker so se ravno vrnili iz južnih dežel, koder so prej mnogo lesa stržili; sedaj pa je naš les dobil konkurenta iz Bosne, od koder so pripeljali posebno lepe žaganice (dilje) na trg v Beligrad. Nekteri bodo mnogo pri lesu zgubili, zlasti pri plavnem. Tanke desčice bukove (tavolet) se pa še zmirom v Trstu dobro prodajajo.

Ni nesreče brez sreče, naši gozdi pa prav želijo, da bi se malo odpočili, ko so se dosedaj skoraj do golega izsekali. Ljudem bode od začetka, se lahko umé, malo trda za denar, pa vsake reči se mora človek navaditi, bo pa veselejše in boljše za pozneje čase, ko se bodo goličave po hribih dobro zarastle.

Pa tudi drugo koristno reč so sedaj pri nas vpeljali, ki pa bode nekatere zopet trdo zadela; kôz namreč ne bodo smeli več pasti, niti kmetje po lastni zemlji ne. Preteklo nedeljo je bila paša po gozdni postavi preklicana od c. k. glavarstva. Mlade drevesne sadike so tega preklica jako vesele, se bodo saj malo odpočile in tudi v rasti opomogle, ko jim prej nikakor ni bilo na kviško mogoče.

željne jasnosti v vprašanjih in težnjah, ki se pri prvem poznanstvu z nauki obilno pokazujejo pri njej udanih ljudeh. Profesor je zadobil ugled, poverenje in priznanje pri svojih slušateljih; utrdili so se dobri odnošaji v slušateljstvu ter se poddržavali sprejemanjem in ljubeznjivimi besedami v sobi profesorjevi, ki je bila vedno odprta za vse tiste, ki so potrebovali njegovega sveta in napoteka.“ (P. J. Alandski: Poninka str. 15—18.) Pokojnik se je mnogo trudil za učeni in učevni život vseučilišča sploh; a posebno je neprenehoma skrbel, da se znanstvena predavanja na fakulteti, h kateri je on spadal, čim bolj dovrše. Znaočni koliko za ta cilj deluje književna radnja samega profesorja, bil je neutrudljivi sodelavec „universityskih izvestij“, ktere tudi vseučilišče sv. Vladimira kakor druga ruska izdaje. V njih je nadaljeval svoje literarno-kritične preglede ter se oziral s književnimi obznami na sodobno rusko slavistiko. V njih je priobčil: „Obzor uspehov slavianovedjenja za poljednie tri goda“ (Izvestija 1876, 284—303); bibliografskija vsjoedenija o novih knjigah (ibid. nr. 5, 6.); razbor knjigi Zabjelina: istorija ruskoj žizni s drevnejših vremen (1880, nr. 11—12).

(Dalje prih.)

Domače novice.

(Zapljnjen) je bil včeraj naš list zaradi dopisa iz Gorice sporočajočega o hudodelstvu kalenja javnega miru, ki ga je „irredenta“ v veliki cerkvi na cvetno nedeljo doprinesla.

(Casarjev dar.) Presvitli cesar podaril je gasilnemu društvu na Bledu 100 gold. v podporo iz lastnega premoženja.

(Predavanje o električni luči) ponavljal bode g. prof. Senekovič na belo nedeljo ob 11 uri v veliki realci. Predavanje to je vam tolikanj zanimivo, poskusi tolikanj srečni, da naj nikdo ne zamudi priložnosti, kdor ni še predavanja slišal. Pa tudi dvakrat ne bo škodovalo, kdor bi ravno hotel. Vstopnicam se je cena znižala na 40 krajcarjev.

(Pri umivanji nog) so bili danes sledeči od 70 do 86 let stari možje Ljubljanski: Novak, Šuštaršič, Zevnik, Kopač, Vrbovec, Resnik, Jerančič, Brodnik, Križnar, Urbinec, Levec in Jančar. Starost dvanajstih starčkov skupaj znaša več nego 800 let! Opoludne so bili imenovani reveži pogosteni pri premil. škofu dr. Misiji.

(Božji grob) iz las napravil je na jako lep in umeten način tukajšnji brivec g. Jurij Vidak nasproti Šenkla. Ravno tam viditi je kupa in kosček iz bučnih pešek.

(„Narodnemu domu“ v Rudolfovcu) darovali so tečajem meseca marca: „Slavno zastopstvo banke „Slavijske“ 100 gld.; Mihael Bogulin, župnik v Ajdovici, 2 gold.; v puščicah nabralo se je pri g. Rozi Brunnerjevi 17 gld., v čitalnici 4 gold. Vsim darovateljem izreka iskreno zahvalo odbor.

(Iz mestnega zbora) izstopili bodo letos ti le gospodje, katerim je potekla doba, na katero so bili izvoljeni, in sicer: Iz III. volilnega razreda: J. N. Horak, Ivan Hribar, dr. Valentin Zarnik in dr. Josip Drž. Iz II. razreda: Alojzij Bayer, Peter Grasselli, Josip Tomek in Miroslav Križnar. V I. volilnem razredu: Josip Kušar, dr. Alfons Mošé, Henrik Ničman in France Peterca. Nove volitve bodo na 13. aprila, t. j. v ponedeljek po beli nedelji za III., na 14. aprila za II. in na 16. aprila za I. razred.

(Za dodatek, oziroma pojasnilo k govoru državnega poslanca gosp. Pfeiferja) gledé iztirjanja davka in pristojbin, služijo naj sledeče številke. Leta 1884 bilo je na Kranjskem zaradi zaostalih davkov prodanih trideset kmetij. Dolžna svota na cesarskem davku znašala je 1902 gld. 14 kr., posestva so bila pa uradno cenjena na 24.489 gld. 50 kr., prodala so se pa le za 21.264 gld. 50 kr., toraj pod veenitvijo na veliko škodo dotičnega gospodarja in na korist pijavk oderuhov.

Iz tega je pač jasno ko beli dan, da se kmetu po eksekutivnih dražbah silno velika krivica godi; ta krivica obstoji v prenizki veenitvi zarubljenih reči. Dotični veenjevalci postavljajo se vedno na vseskozi napačno stališče, da je za kmeta boljše, ako je veenitev nizka, češ, kupovalci dobé veselje in kant kviško ženejo. Da, gospoda, bilo je tako v tistih dobrih starih časih, ko so na svetu še poštenjaki travo tlačili. Tistim možem vest ni pripuščala, da bi si bili posestvo ponesrečenega soseda za slepo ceno, dostikrat na pol zastonj, potom javne dražbe prisvojili, temveč so taisto gnali, kolikor se jim je še med brati vredno zdelo. Tisti poštenjaki so pa žalibog pomrli, na njihovo mesto stopili so oderuhi, pijavke in krivonosci, ki se od krvavih žuljev kmeta trpina redé; le-ti so brez vesti ter so sulico zasukali. Kakor se je poprej posestvo na kantu od uradne cene kviško gnalo, tako so sedaj le-ti mojstri med seboj sporazumljeni, da ga po dogovoru in primerni odškodnini z vstrajnim molkom prepusté jednemu izmed njih za ceno, ktera se njim poljubi in tista pa dostikrat niti polovica ni od prave vrednosti. Tukaj, možje, je globoka rana na telesu našega narodnega gospodarstva in zdravnika nujno potrebuje.

(Umazano perilo) in raztrgane cunje po Bregu in „za Vodo“ razobešene izvestno niso na lepoto beli Ljubljani. Tujec semkaj dospé si mora misliti, da je Ljubljana k večem kaka večja vas ali kak boljši trg. Otroci bosí, umazani in razmršeni, zraven pa raztrgani, kakor bi bilo treščilo vanje, tudi še svoj delež k temu pridajo, in glavni vtis, ki ga tujec po Bregu ali pa po Francovem nabrežji (po stari krami) šetajoč zadobi, nikakor ni tak, da bi se popotnik pohvalil z njim.

(Vožni red) železnice je nekaj, kar vsacega zanima, kdor se po svetu vozi, o čemur so tudi želez-

drugem poletju starine ruskega jezika. Konečno početkom l. 1880/81 je predaval zgodovino in enciklopedijo slavistike, potem zgodovino poljske literature in slavenskih narečij . . . Predavanje njegovo pa je bilo zanimivo in privlačivo. Plodove svojega obširnega čitanja in točnega, faktičnega znanja predlagal je z živo in oistroumno besedo, zažareno s svitlostjo misli, ki je obsegala občno zvezo in značenje potankosti. Sila profesorja ni ležala toliko v njegovi kot specialista učenosti, kolikor v širini filologijske obrazovanosti, po kateri mu je bil odprt pristop k vsim virom znanosti in vspehom preiskovanja, s kterimi se filologični nauki okoristujejo.

Ta širina obrazovanosti, ktera je vedno mila pri učenjaku, bila je pri Kotljarevskemu dragocena radi posebnih mestnih okolnostij. On je prišel delovat na fakulteto, na kateri se gramatika ni popolnoma predavala, a naučno predavanje vseobčne in ruske literature se le uvajati začelo. Profesor slavenskih narečij in književnosti je našel pri svojih poslušalcih na vsakem koraku praznine v znanju; ali Aleksander Aleksandrovič jih je izpolnil v znameniti meri, zdaj tolmačeč osnove in metode dotičnih znanostij, zdaj govoreč, kje more slušatelj ono najti, kar ni vedel. Slušatelji njegovi so kmalo opazili, da jih profesor hoče in more pripeljati do

nice večinoma prepričane. Edino državna železnica (bivša Rudolfova) tega neče vedeti, kajti jako malo je gostilen po Ljubljani, kjer se njen vozni red nahaja. Britko so se včeraj popotni pritoževali o tej brezbriznosti ravnateljstva državne železnice nasproti potujočim v gostilni pri „južnem kolodvoru“, kjer tacega voznega reda tudi z Dijogenovo svetilno ne najdeš. Južne vožni red je ondi, oni avstrijskega Lloydja v Trstu je tudi, državne železnice ravnateljstvo pa menda misli, da tega treba ni. Popotni naj ugane, kedaj se bode čas odpeljati, ali pa naj na kolodvoru čaka, kedaj da jo bo vlak iz državnega na južni kolodvor ponj pripihal. Nam se taka brezbriznost od strani prometnega urada, naravnost rečeno, neumevna zdi, pritožbe pa popolnoma opravilene.

(Nov „parfum“) smo našli v Dolgih ulicah. Znano je, da je slavní mestni magistrat dovolil Koslerjevi pivarni, da odpušča vodo iz tovarne po lastnem kanalu v mestnega, ki pelje skozi Dolge ulice. Znano je tudi, da se je to dovolilo proti temu, da se voda poprej desinficira. Zdaj pa teče ta žlobudra skozi kanal pod Dolgimi ulicami in skozi lijakke diši nektare dni tako čudno, da bi človek mislil, da ni v mestnih ulicah, ampak kje drugej. Kje so dobili ti tovarnarji pravico, kužiti nam zrak v mestnem delu, kateri je bil zdaj na glasu, da je najbolj srečen v zdravstvenem oziru? Tu je potreba hitre pomoči. Kaj bi bilo še le po leti o vročini, ako je že zdaj tako hud duh. Mestni zdravstveni svet, kje si? Na dan!

(Grozno gnječo) provzročili so „irredentovci“ v Goriški stolni cerkvi s tem, da je nekdo pri procesiji s sv. R. T. na cvetno nedeljo, na nekem stranskem koru zakričal „ogelj“ in „bomba“. Ljudi je posebno poslednja beseda tako pretresla, da so vsi kar h krati k vratam butili in se je vsled tega napravila silna gnječa, kjer se jih je mnogo pomečkalo. Nadškofa in nekaj bogoslovcev okoli neba podrli so na tla. Vse prigovarjanje od strani duhovščine, da ni nobene nevarnosti, je bilo zastoj.

(Mariborsko učiteljsko društvo) izstopilo bode iz društva štajarskih učiteljev, ki ima svoj sedež v Gradci.

(Naša nadepolna mladina) je občudovanja vredna. Ne le, da se smrkavi otroci pri 10 in 12 letih iz svetožalja, nesrečne ljubezni in kar je drugih enakih bedarij, že sami pokončujejo na ta ali oni način, temveč da bode vpliv večji, so se jeli med seboj tudi že pobijati in pa kako! Prav po načinu starih židov! V Gorici sta se nedavno sprla dva taka smrkovca, eden 11, drugi 14 let star, pri igri Vsled tega je 11letni paglavec 14letnega ob tla vrgel in je toliko časa kamenje nanj metal, da ga je ubil. Nadepolnega junaka izročili so redarji starišem v strahovanje, pa se mu menda ne bo prehudu godila.

Razne reči.

— Zagrebška stolna cerkev. Kakor se iz Zagreba poroča, se je zdaj v stolni cerkvi Zagrebški število delavcev zopet pomnožilo, da se nadaljujejo dela, ktera so se morala o zimi večidel pretrgati. V sanktuariju, kakor tudi v bližnjih dveh kapelah, dovršene so slikarska dela. Krasno slikana stekla starih oken postavljena so bila v okna svetišča že tečajem pretečene zime. V sredi svetišča se vidi že podignena mensa velikega altolja. Sedeži za korarje, prebendarje in mlajši duhovščino, kakor čujemo, naročeni so pri jednem domačih mizarjev. V sanktuariju dela se sedaj na mozajičkim tlakom. V stranskih ladjah imajo okna že tudi rebra za bodoča barvana stekla, ki čakajo darežljivosti hrvaškega plemstva, kakor tudi onih, ktere je Bog z imetkom obilnejše nadaril. Tukaj je prilika za dobro delo in večni spominek. Pod orgljami zrušen je še obok ter se zdaj zveršujejo loki za obokanje. Zunaj cerkve postavljeni so zdaj odri tudi na južni strani za obnovenje tega oboka. Popravljanje cerkve, ki je po nesrečnem potresu veliko trpela, bo trajalo več let, ali cerkev bo po novem načrtu res krasna.

— Boj z orlom. Budapeštanskim listom se javlja iz Novosada: Dne 12. t. m. delali so delavci na železniški progi blizu Karlovcev, ko se iznenada na jednega izmed njih, ki se je bil pripognil pri delu, spusti velik orel. Ko sliši, da mu nekaj šumi nad glavo, se brzo delavec vzdigne, no, ni se še dobro ozrl, ko se orel že spusti nanj, ter ga s krilji pokrije in s kljunom po trebuhu kljuje. Ta nepričakovani napad je nesrečnega delavca tako iznenadil, da je komaj zamogel še na pomoč klicati. Bilo bi slabo zanj, da mu niso na pomoč prihiteli drugi delavci. Ti so zgrabili orla za vrat ter mu tako iztrgali žr-

tvo. Ko so orla ukrotili, dvignil se je delavec in opazil, da je na več mestih ranjen, akoravno ne hudo. — Velikrat se zgodi, da se grabežljive ptice te vrste spusté na živali in na otroke, ali ljudje se ne spominjajo, da je taka ptica kedaj napadla odrastlega človeka, če se mu ravno ni morala braniti, ter se iz tega slučaja zaključuje, da je orel pripognega delavca držal za kako žival in mu je hotel, kakor se to večkrat zgodi pri rogati živali in pri konjih iz ledjih odtrgati kos mesa. Orla, krasno ptico vrste Halgaetos Albacilla, kupil je neki železniški zemljemerec ter ga je podaril mestni šoli v Novemgradu.

— Nova katoliška tiskarna. Kakor poroča „Novi Hercegovski Bosiljak“, ki izhaja v Mostaru, napravil si je škofijski ordinarijat v Šibeniku malo tiskarno, ktero je kupil s svojim denarjem prevzvišeni gosp. Anton Josip Fosco, škof Šibeniški. Ta plemenita naprava bo dobro služila škofu samemu za izdajo svojih del, s kterimi se trudi že veliko let. Tako se zmiraj bolj sprevidi, kako potrebno so v sedanjih časih katoliške tiskarne.

— Mirovna madjarskim ministrom in državnim tajnikom. V madjarskem zboru sprejeta je postava o mirovčinah za ministre in državne tajnike, ako so ti tri leta službovali. Ministrom se dovoli mirovine 4000 gld., državnim tajnikom pa 2000 gld. Res lepa nagrada za dobro ali pa tudi slabo službovanje!

— O tatvinah na ogerskih poštah piše službeni „Nemzet“ to-le: „Tatvine na poštah se od nekega časa tako množijo v glavnem mestu, da bode kmalu potrebno za nje ustanoviti posebno sodnijo. V tečaju jednega leta bilo jih je sedem, in to večih tatvin na pošti, ktere so kraljevo ogersko pošto blagajno prikralile za 315.400 gold., ali kar je najlepše (?), nobeden izmed tatov ni bil kaznovan. Samo zarad 15.000 gold. obdržavala se je konečno sodnijska razprava, no sodnija je obtožena spoznala nekrivega. V dveh slučajih niso prav nič našli, in te tatvine iznašajo po 250.000 in 30.000 gld. Krivega Jászberényse tatvine prišli so v osobi nekega Andreja Szabó, in preiskava se vrši. Emil Máar, ki je vkradel 14.500 gold., postavil se je sodnji sam. In pošarski uradnik Császó Imre na centralnem kolodvoru v Budapeštu, odprl je tri denarne pisma in iz njih vzel 1600 gold., ter je potem šel v gostilne in kavarne, kjer se je tri dni prav veselo zabaval. V njegovem stanovanji so našli tri prazne zavitke od dotičnih denarnih pisem, in njega so prijeli v Sorokšaru.“ — Na Ogerskem je res marsikaj gnjilega, na poštah pa že močno — smrdi.

— Opozicija na vsak način. Poredni Mihec materi že ves ljubi dan nagaja. „Čakaj ti grdoba, v kurnik te bom zaprla, kakor hitro ne daš miru.“ „O, le me le“, odreže se Mihec, „ali to vam pa že sedaj povem, da vam jajca ne bom znesel!“

Telegrami.

Zadar, 1. aprila. Cesarski namestnik baron Jovanovič napravil je v častniški kazini Dragaljski, nadvojvodi Ivanu na čast, pojedino, h kateri so tudi črnogorskega vojvodo Vukotića povabili. Nadvojvoda je napil na vojno bratovščino in tovarštvo avstrijske armade. Pozneje na parniku napil je nadvojvoda Vukotiću kot odkritosrčnemu prijatelju Avstrije, Vukotić se je za tako odliko zahvalil in je napil na zdravje avstrijskega cesarja in cesarske hiše.

Pariz, 31. marca. Kamora je dovolila soglasno 50 milijonov frankov kredita za Tonkin. Ravno tako dovolil je senat 50 milijonov fr. brez debate. 8000 mož se naj odmah odpravi v Tonkin. 50.000 mož sklicalo se bode pa pod orožjem, kedar bode dotični kredit privoljen.

Pariz, 1. aprila. Na 30. dan marca so se v Tonkinu zopet vdarili. Francozi se pod zapovedništvom polkovnika Herbingerja umikajo proti Kepu in Doagnanu. Kitajci jim pa skušajo pot prepreči; vodje so jim pa očividno Evropejci.

Suakim, 31. marca. Osman Digma beži, ker so jeli rodovi od njega odpadati. S 100 možmi pobral jo je proti Tamaniku, v angleški tabor je pa moža poslal prašat, pod kterimi pogoji bi se dal mir napraviti.

Tujci.

31. marca.

Pri **Matič**: Herman Bundesen, trgovec, iz Berolina. — Alojzij Rosset, trgovec, in Herman Schenk, trg. potovalec, z Dunaja. — Janez Lapajne, šolski vodja, in Ferd. Seidl, zasebnik, iz Krškega. — Janez Podboj, posestnik, iz Ribnice.

Pri **Stonu**: Princ in princezinja Polignae, iz Voloske. — Dominik Rau, nadgozdarski svetnik, iz Mnihega. — S. Del Piero, trgovec, iz Trsta. — Resman, uradnik, s soprogo, iz Ilirske Bistrice. — M. Philip, trg. pot., iz Kostrivnice.

Pri **Južnem kolodvoru**: Filip Zech, zasebnik, iz Bamberg. — Jernej Santner, iz Celovca.

Pri **Avstrijskem caru**: Ferd. De Galliano in De Malires, fotografa, iz Belgije. — A. Sanoner, mehaniker, z Dunaja.

Umrlí so:

V bolnišnici:

28. marca. Marija Jelence, gostija, 60 let, Marasmus senilis.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 40 kr., — domača 6 gl. 93 kr. — Rž 6 gl. 42 kr. — Ječmen 5 gl. 94 kr. — Ajda 5 gl. 44 kr. — Proso 6 gl. 60 kr. — Turšica 5 gld. 60 kr. — Oves 3 gl. 96 kr.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

2. aprila.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 65 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ — „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	107 „ 75 „
Papirna renta, davka prosta	98 „ 40 „
Akcije avstr.-ogerske banke	862 „ — „
Kreditne akcije	293 „ 60 „
London	124 „ 30 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 81 „
Francoški napoleond.	9 „ 81 „
Nemške marke	60 „ 70 „

Naznanilo in zahvala.

Albina, premilega 14letnega sinka, dolgo in hudo bolehalšega, nam je usmiljeni Bog vzel k sebi v nebeški raj 29. t. m.

Za sočutje o njegovi bolezni, za lepo število krasnih vencev ter za spremstvo k njegovemu poslednjemu počivališču izrekamo priskrbo zahvalo žalnočji

Jakob Aléšovec, vrednik,
in rodovina.

V Ljubljani, 31. marca 1885.

Umetne

zobe in zobovja

ustavlja po najnovejšem ameriškem načinu brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, I. nadstropje.

LEOPOLD TRATNIK,

poprej

Matej Schreiner,
izdelovalec cerkvenega orodja
in posode,

v Ljubljani,

Sv. Petra cesta šte. 27.

Prečistiti duhovščini in p. n. gospodom cerkvenim predstojnikom priporočam svojo že staro, daleč okolo dobro poznano

delavnico cerkvenega orodja.

Zdaj izdeluje se vse prav lepo in močno, po novih obrisih in modelih; vse orodje bode izdelano v zlogih primerno cerkvam, n. pr. gotičnem, romanskem itd.; tudi imam v zalogi več reči izdelanih, kot monštranec, kelihe, lumpe, križe za bannera in altarje, svečnike mnogovrstne velikosti, dobro posrebrene, tudi izdelujem rumene, kakoršne kdo želi; staro cerkveno orodje bode na novo pozlateno in posrebrano; strelovodl, ker morajo večkrat pozlateni biti, se v ognji pozlaté.

Priporočam tudi svojo

ново napravo za posrebrovanje.

Sprejemajo se vsakojake kovine za posrebranje, pozlačenje, ponikljevanje, pobakrenje itd. Zlice, noži in vilice iz kitajskega srebra posrebrujejo se pri meni vstrajno in dobro. Srebrne reči osnažim, da so kakor nove.

Poprave v stroko spadajoče izvršujem točno in jake poceni.

Ponikljevanje se posebno priporoča pri železu in jeklu, kterega se potem ne prijema rja in prav lepo izgleda.

Naročena dela izvršujejo se v vsakršnem zlogu natančno po nakazanem obrisu točno in kar mogoče po nizki ceni.

Za dobro pozlatenje in srebrjenje je garantirano.

(4)

Tisk „Katoliške“ Tiskarne v Ljubljani.